

HUSZTI PÉTER:

(DÉL-AMERIK

„Magyarország messzire

— Ne haragudj, hogy ilyen korán hivlak, sajnos elég rossz hírem van számotokra. Márciusban egy időre le kell állnunk a forgatással, mert Amerikába utazom.

— ...

— Nem, nem viccelek!

— ...

— Ágay Karolával és Szendrey-Karper Lászlóval Dél-Amerikába repülünk!

Borotválkozás közben én lepődtem meg legjobban ezen a kurta-furcsa telefonbeszélgetésen. Dél-Amerikába repülünk! Te jószágos isten! Mint egy utazó nagykövet, mintha minden nap Dél-Amerikába repülénk. Mintha ez is olyan lenne, mint Székesfehérvárott, vagy Tatabányán játszani vagy akár Prágába, Bécsbe, Moszkvába, Párizsba látogatni. Mintha csak ide, a szomszédba mennénk.

Még csak a térképen ...

Osszekapodtam magam, még van öt percem, még a próbáról nem kések el, ha

a gimnáziumi térképemen megnézem én magamnak azt a Dél-Amerikát. Igaz, hogy rengetegszer átböngésztem ezt az atlaszt, igaz hogy annak idején unalomig ismételtük: „Dél-Amerika természeti és gazdasági földrajza” — Kovács tanár úr, a drága „Macska” hányszor kopogtatta ezt mutogató pálcájával a katedrán, a tintapacnis padokon és a rongyosra böködött világtérképen.

De azért ez a Dél-Amerika, ez mégiscsak más, ezt látjuk majd, ide elutazunk, most más szemmel kell megvizsgálni. Egy óriási fekete filctollal gyorsan be is karikáztam az utcélt: Brazília, Chile, Uruguay, Argentína; aztán mindent szerteszét hagytam az íróasztalon, elváltattam.

A színházban a próbaszünetben a kollégák, rendezők, műszakiak, barátok lelkesedtek. Dél-Amerikába? Örület! Te, azért mégiscsak óriási dolog ez! Petőfi 150. születésnapját lakóhelyre, állampolgárságra való tekintet nélkül együtt ünneplik magyarok, Európában és Amerikában

Szendrey-Karper László és Ágay Karola (a háttérben Huszti Péter) a Buenos Aires-i Petőfi-esten

AI PILLANATOK 1973)

van?!"

és Ausztráliában. Ez nagyszerű! Le a kalappal az Emlékbizottság és a Világ-szövetség előtt.

— Aztán vigyázatok ám magatokra!

— És anakonda kigyó nélkül haza ne gyere!

Késő éjszaka tudtam csak leülni újra a térkép elé. És bármilyen pofon egyszerűnek és ostobának tünik is, most beferemtem ebbe az utazásba.

A fekete filctoll miatt!

Tollhídon...

Mert ahogy reggel ledobtam, a sors játéka folytán körülbelül Európa közepét kötötte össze a dél-amerikai pampákkal. És a toll kiesi hegyébe „belefért” Hollandia és Belgium és Franciaország és még az olasz csizma is, de az egész óriási földrészeket összekötő toll nem ért el a Csendes-óceánig, ahová pedig nekünk, ha nem is ezen a békés „tollhídon”, de majd egy teljes napig tartó repülő-úton el kell jutnunk.

Óriási útra készültünk. Mit meséljek hát az izgatott tervezgetésről, mit meséljek az éjszakába nyúló telefonokról Laciékkel, a vitákról: hogy mit vegyünk

Rio de Janeiróban vagyunk, a fények, a Cukorsüveg, a szépség, a morrói kosznegyed, az óceán, Pelé és a gránit-sziklákra épült templomok városában

még a műsorba, esetleg mi maradjon ki és hogy legyen a sorrend és hogy *Petőfi Sándor* neve mellé olyanok kerültek, mint *Bartók Béla* és *Kodály Zoltán* és *Ady* és *József Attila* és hegyi forrásokhoz hasonló virág-énekek és *Vörösmarty* és a gitár olyan géniusza: mint *Villa Lobos*. És hogy meséljek a várakozó szemekről, a kézfogásokról a repülőtéren, mikor nekiindultunk Dél-Amerikának, ahol huszonegynéhány éve nem járt hivatalos magyar művészcsoporthoz és ahol huszonegynéhány éve várják a magyar szót, a magyar verset és zenét. Várakozással indultunk és félelemmel. Csak az biztatott, lelkesített, hogy olyan vámmentes és semmiféle valutával nem mérhető ajándékot viszünk, amit azt hiszem, ezeken a hatalmas, mindennel berendezett és mindent tudó óceán-átrepülőkhöz még talán nem vittek soha.

Magyarország messzire van?

Santiago de Chile. A művészpár a színpadon

Rió-i napfelkelte

Most, hogy ezt a zsúfolt, fárasztó és szédítő utat megjártuk, úgy érzem, *Mikes Kelemen* sokat idézett mondata igazából csak mint földrajzi távolság érvényes. Mert az ugyan valóban lehetetlen és álomszerű, hogy a budapesti és zürichi fagyos, szeles hófelhők után váratlanul szinte gicces ríó-i napfelkeltére virradjunk; hogy a cuccokat, télikabátokat ledobálva copacabanai szállodánktól tíz lépésre bevessük magunkat az Atlanti-óceán elmesélhetetlen habjába, hogy még aznap este felkapaszkodjunk a felhők fölé bűjő monumentális Jézus-szoborhoz, hogy csak filmekben látott, hajószzerű Chevroletekkel suhanjunk karesú pálmáigetekben, hogy az első szívszorító előadás után boldog-fáradtan végigszédelegjünk az *Avenida Rio Brancón*: a karnevál, az „*Orfeo Negro*” titkokkal teli sugárútján! — szóval hihetetlen: *Rio de Janeiróban vagyunk, a fények, a Cukorsüveg, a szépség, a morrói kosznegyed, az óceán, Pelé és a gránit-sziklákra épült templomok városában.*

S még akkor is csak földrajzi értelemben hiteles a cím, ha elmondom, hogy sok egzotikus furcsa-

Huszti Péter a hangverseny utáni fogadáson

Két kép a montevidói ünnepi estről. Fent a tábla két oldalán Szendrey-Karper László, Ágry Karola és Huszti Péter az előcsarnokban. Lent: Fogadás az uruguayi fővárosban rendezett Petőfi-est után a magyar szervezetek vezetőivel, középen Dömény László magyar ügyvivő

„Magyarország messzire van?!”

ságot láttunk és éltünk át, hogy átsuhantunk a *Chile-dillerák* fölött, hogy *Coria* kopár-sivár hegyei között igazi gaucókat is láttunk és elámulunk *Valparaiso* nyüzsgő kikötőjén és a tarka, zsvajgói bazárnyegyedben vásároltunk ponchót és széles karimájú kalapot és hűsvét-szigeti vigyorgó, böles, kis totem-emberkéket és izgatottan kapkodtuk ki egymás kezéből az újságokat *Montevideo* belvárosában, hogy a tüntetés nem teszi-e tönkre az előadásunkat és az arany-fehér csillogó *Punta del Este*-ben a perzselő trópusi nap elől bemenekültünk az erdőbe, ahol ezerszínű papagájok cikiztak, cseregtek és veszekedtek velünk és ettünk

pókot, rákot, papagájt, ropogós kecskebelet, polipot, lepényhalat és ittunk kókuszvizet és kókusztejet, tüzesspanyol bort, cukornádlevet és nádpálinkát és ücsörögtünk Buenos Aires „*Ceruzá*” terén és szembáztunk a kikötői vidámságnegyvedben: a Bokában.

Barátok között

De mindez a hihetetlen csoda végül is csak csoda marad és lenyűgöző látvány az estéhez képest, amelyeken elfeledkeztünk az utazásról, repülőről, fullasztó melegről, fáradságról, gondokról és tervekéről és szereplők és közönség együtt idéztük Petőfi emlé-

két és emlékeztünk Bartókra és Kodályra és mindazokra, akik továbbvitték a tüzet, emlékeztünk együtt, akiknek a költsézet és a zene mindig és mindenhol ünnepet és békét jelent.

Azt hiszem, az előadások egyszerűsége és megismételhetetlensége adott egyszerű hangulatot nekünk is és barátainknak is, hadd nevezem barátoknak a követésieket, akik sok munkájuk mellett előkészítették, megszervezték és lebonyolították az útunkat, de hadd nevezem barátoknak az ottlévő hazánkfiatit is, akikkel együtt játszottuk végig a koncerteket. Aztán vártak a bejáratnál. De várunk mi is ezt a személyes találkozást. Ritkán adódik nekünk, hogy előadás után közönségünkkel leülhessünk egy meghitt otthonban, mint *Sao Paolóban*, vagy az egyetem aulájában *Santiagóban*, a montevidói követségben, vagy mint az estélyi ruhás csillogó-villogó kerti ünnepélyen *Rióban*, vagy *Buenos Airesben* a sütes-főzés, készülődéstől pezsgő „*Valentin Alsinai Magyar Dalkör*”-ben — ahol kalászt és bort kaptunk és ahonnan a tagok aláírásával díszített oklevelet is hoztunk haza. Szóval ritkán adódik meg hogy leülhessünk és beszélgethessünk, mintha sok mindent tudnánk már egymásról, mintha csak folytatnánk egy megkezdett beszélgetést.

Es ahány friss, új barát, annyiféle kérdés. Es ahányféle kérdés, anyi fajta ember: Gyanakvó harminc év után is, érdeklődő, hitetlenkedő, támogató, szerény, nagyképző, dűszgazdag, kopott ruhába járó, sokszor Pesten járt mindent tudó, számunkra mindegyik izgalmas, érdekes volt, figyelni kellett, komolyan kérdeztek, tudni akartak mindent, igyekeztünk jól válaszolni és igazat. Mert mi is nyíltságot kaptunk és ösztönzést, még azoktól is, akiknek talán nem úgy sikerült az életük, ahogy elképzeltek. Azoktól is, akiknek teljesen hazug képván a világról, de még attól a nyugállományú császári-királyi és még tudj/isten miféle rangú, hányféle kitüntetésű bácsitól is, aki azt hajtogatta, hogy Magyarországról állóvíz, a világ rohan előre, ez a kis ország még toporog, vacakol, ott nem épül, nem változik semmi. Csak az van, ami harminc-nyegen éve volt.

Kár is ezen vitakozni! Nem is akartam vitakozni, hiszen nem is tudtam volna felsorolni a rengeteg újat, meg aztán éreztem, ha saját szemével látná, ha or-

ra csne benne, akkor sem hinné el. Így aztán csak ennyit mondtam:

— Tetszik tudni mi nem volt például egészen biztonságos harminc évvel ezelőtt *Budapesten*?

— Micsoda? — kérdezte szigorúan a császári-királyi.

— Hát például én!

Ének és gitár

Ezen aztán sunyivta nevetünk, persze vigyázza, nehogy a pokróc-bácsit még jobban felbőszítsük. Ő megtörölte piros fejét, gyöngyöző homlokát, katonás mozdulatlalt még szorosabba húzta amúgy is ijesztően fullasztó nyakkendőjét, aztán ennyit morgott:

— *Hayjuk ezt! Ez politika! Ehhez te nem értesz. Te csak a „Cserébogár”, sárga cserébogár”-hoz értesz!*

Hát így! Sajnos nem tudok elfogultság nélkül mesélni ezekről a beszélgetésekről, a koncertekről, *Karola költsézzel telt, mindenit kifejező hangjáról, Laci világot járt és világot hódító gitárjáról*. De bár befénykepezhettem volna minden pillanatot. Bár lefilmeztem volna a részórtésen ülőket, a boldog széles nevetésüket, a megindultságot ahogy irtak, ahogy a versorok és dallamok hatására kerestek, kutattak az emlékezetükben régi pesti utcákat, házakat, régi barátokat és szerelmeket, ahogy velünk együtt mormolták a verseket, dúdolták a dalit... Bár hazahozhattam volna a szavakat és félszavakat, a levegőben maradt mozdulatokat, a hüppögéssel kísért motyogásukat, amelyekkel megköszönték, hogy eljöttünk és kérték, hogy jöjjünk máskor is és ha lehet majd szeretnék meg hallani azt a verset és azt a dalit is.

Nincs is olyan messze...

Bár megmutathatnám ezt mindenkinek!

— Eljövünk! — mondtuk, mert ott ez természetese volt, persze hogy eljövünk. Talán mi is és mások is.

S most egyre jobban úgy érzem, hogy Magyarországról nincs is olyan messze. Sehonnan! Ha szép szándékkal megünnel, ha nagyon várnak minket, nincs messze.

Azt hiszem nekem az a fekete filctoll-hid nagyon fontosat jelentett. Azt üzenté, hogy sok dolgunk van még. Sok örömet és ünnepet és boldogságot kell vinni a városokba itthon és szerzte a világon.

Megéri!